

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 19.06.2024
FU-sak: 23/24		Arkivsaknr.:

ERA: Det europeiske forskningsområdet – tiltak ved UiB

---

1. Bakgrunn

EU har de siste årene hatt fornyet fokus på å videreutvikle Det europeiske forskningsområdet (ERA), blant annet i form av utviklingen av en ERA Policy Agenda, og har som mål å integrere ERA-politikken nærmere med EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. Ansvarlig departement i Norge, KD, har fulgt opp med en handlingsplan, [Nasjonal handlingsplan for Det europeiske forskningsområdet 2022-2024](#), og har innledet dialog med UH-sektoren om oppfølgingen av handlingsplanen og utviklingen av neste ERA Policy Agenda.

Implementeringen av politikkgendaen og den videre utviklingen av ERA vil legge føringer for utviklingen av EUs rammeprogram for forskning og innovasjon og for forskningspolitikk på nasjonalt nivå. Det kan også komme nye muligheter for eksternfinansiering knyttet til ERA-tiltakene. Et tegn på at ERA får økende betydning er at Forskningsrådet for første gang oppretter en egen nasjonal referansegruppe for ERA for perioden 2024-2027. UiB har et medlem i denne referansegruppen (ved FIA) og vil være godt plassert til å få informasjon om utviklingen og gi innspill.

På denne bakgrunn er det vurdert som hensiktsmessig med en helhetlig tilnærming til ERA-tiltak ved UiB, for at UiB som institusjon skal være klar til å benytte innspillmuligheter som kommer og til å møte fremtidige forventninger og eventuelle krav om oppfølging av ERA-tiltakene. Det er derfor opprettet en tverrgående ERA-gruppe på UiB koordinert av FIA, med medlemmer fra Studieavdelingen, HR-avdelingen, Kommunikasjonsavdelingen, IT-avdelingen og Universitetsbiblioteket i tillegg til FIA. Formålet med ERA-gruppen er å sikre innhenting og formidling av relevant informasjon, koordinering av innspill og hensiktsmessig arbeidsfordeling hvor man unngår duplisering av innsats.

I saksfremlegget gis det en kort orientering om ERA, gjeldende ERA Policy Agenda og innspillmuligheter i prosessen frem mot en ny Policy Agenda, herunder en invitasjon til å gi innspill til KD om forslag til ny Policy Agenda. Forskningsutvalget vil bli presentert for nye saker knyttet til ERA senere i forbindelse med fremtidige innspillmuligheter.

2. Om Det europeiske forskningsområdet/the European Research Area (ERA) og ERA Policy Agenda for 2022-2024

The European Research Area ble lansert i 2000, og var ment å motvirke fragmenteringen i forsknings- og innovasjonssystemene i EU, hvor nasjonale forsknings- og innovasjonssystemer og EUs rammeprogrammer opererte parallelt. Norge har deltatt i utviklingen av ERA fra begynnelsen.

Målet for ERA beskrives av Kommisjonen som å bygge et felles vitenskapelig og teknologisk område for EU, og å danne et felles marked for forskning og innovasjon som fremmer fri mobilitet for forskere, kunnskap og innovasjon og konkurranseevnen i europeisk industri.¹

I 2021 definerte EU fire prioriterte områder for ERA i Rådsanbefalingen «A pact for research and innovation»:

1. Fordype et indre marked for kunnskap
2. Gå sammen om utfordringene knyttet til grønt og digitalt skifte og øke samfunnets deltakelse i ERA
3. Forsterke tilgang på fremragende forskning og innovasjon i hele EU
4. Fremme investeringer i forskning og innovasjon og reformer

Videre ble det utviklet en ERA Policy Agenda for 2022-2024, med 20 tiltak sortert under de fire prioriteringsområdene (se vedlegg). Politikkgendaen favner bredt, og omfatter bl.a. åpen vitenskap, reform av forskningsevaluering, forskerkarrierer, internasjonalt samarbeid, infrastruktur, akademisk frihet, synergier mellom forskning og utdanning, likestilling og inkludering og innovasjon.

3. Ny ERA Policy Agenda for 2025-2027

Diskusjonen om neste ERA Policy Agenda for 2025-2027 pågår i EU nå, og medlemslandene i EU vil legge frem sitt forslag den 26. juni. EU-kommisjonen arrangerer en ERA-konferanse for stakeholders i september, og i tiden frem mot denne drøftes 23 kandidater til tiltak som vil kunne inngå i agendaen.

Ny ERA Policy Agenda vil omfatte en blanding av nye ERA-tiltak og oppdatering av eksisterende ERA-tiltak, og skal etter planen vedtas i EU i første halvår av 2025. Norge deltar i de forberedende diskusjonene i EU om nye ERA-tiltak, og vil ta stilling til deltagelse i ERA-tiltak når ny Policy Agenda foreligger i EU.

KD har invitert til to digitale møter om forslaget til ny Policy Agenda, det første 18. juni og det andre primo september, for å få innspill om eventuelle behov for justeringer av tiltakene og bidrag til vurdering av relevans for norske aktører, prioritering og mulig oppfølging. Det er åpent for å gi skriftlige innspill i etterkant av møtet 18. juni, frem til 25. juni. UiB vil i denne første innspillsrunden gi tilslutning til å støtte forslag til tiltak som gjelder områder som er strategisk viktige for UiB, som for eksempel tiltak om vitenskapelig frihet, gode forskerkarrierer, grunnforskning, forskningsetikk og -integritet og åpen vitenskap. Det vil også være relevant for UiB å benytte seg av muligheter til å gi innspill senere, både til KD og direkte til EU-kommisjonen. Forskningsutvalget vil få en oppdatering når det foreligger mer informasjon om forslagene til ERA-tiltak som fortsatt vurderes som kandidater til ny Policy Agenda i september.

4. ERA-gruppen på UiB

ERA-gruppen hadde sitt første møte 31. mai. Gruppen vil ferdigstille en kartlegging av aktiviteter ved UiB som er relevante for gjeldende ERA Policy Agenda til september 2024, og bidra til innspill fra UiB om neste Policy Agenda. Når ERA Policy Agenda for 2025-2027 er klar, vil gruppen vurdere om det er behov for nye oppfølgingsaktiviteter ved UiB.

---

¹ | Communication from the Commission: “A New ERA for research and Innovation”, 30.09.2020, s. 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=EN>

Saken legges frem for Forskningsutvalget til orientering.

Vedlegg: Oversikt over tiltak i ERA Policy Agenda 2022-2024

Vedlegg: Oversikt over tiltak i ERA Policy Agenda 2022-2024

Prioriteringsområde 1: Fordype et indre marked for kunnskap

1. Åpen deling av kunnskap og gjenbruk av forskningsresultater, inkludert gjennom utvikling av en europeisk åpen forskningssky (EOSC)
2. Foreslå et juridisk og regulatorisk rammeverk for opphavsrett og data som er tilpasset forskning 3. Reform av vurderingssystemene for forskning, forskere og institusjoner for å styrke kvalitet, måloppnåelse og resultater og effekter
4. Fremme attraktive og bærekraftige forskerkarrierer, balansert sirkulasjon av talenter og internasjonal, tverrfaglig og tverrsektoriell mobilitet i hele ERA
5. Fremme likestilling og inkludering, med henblikk på Ljubljanaerklæringen
6. Forsterke ERA gjennom å beskytte akademisk frihet i Europa
7. Oppgradere EUs veiledning om å ta forskningsbasert kunnskap i bruk (kunnskapsvalorisering)
8. Styrke bærekraft, tilgjengelighet og motstandskraft til forskningsinfrastrukturer i ERA
9. Fremme et positivt miljø og like konkurransevilkår for internasjonalt samarbeid basert på gjensidighet

Prioriteringsområde 2: Gå sammen om utfordringene knyttet til grønt og digitalt skifte og øke samfunnets deltakelse i ERA

10. Gjøre samfunnsoppdrag (missions) og partnerskap i Horisont Europa til vesentlige bidragsyttere til ERA
11. Et ERA for grønn energitransformasjon:
  - 11.1 ERA-pilot om grønt hydrogen
  - 11.2 Oppdatering av EUs strategiske energiteknologiplan (SET-planen)
  - 11.3 Forskning og innovasjon for fremtidens arbeidsliv (norsk tilslutning 12. april 2023)
12. Akselerere grønn og digital omstilling i sentrale industrielle økosystemer: 12.1 ERA industrielle teknologiveikart
  - 12.1 ERA industrielle teknologiveikart
  - 12.2 Teknologiiinfrastrukturer
  - 12.3 Mer industriell forskning og innovasjon fra grunnleggende forskning
  - 12.4 Samfunnstilpasninger til grønn og digital omstilling
13. Bidra til utvikling i institusjoner innenfor høyere utdanning i tråd med ERAs prioriteringer, og i synergi med Det europeiske utdanningsområdet

14. Bringe forskning nærmere innbyggerne:

- 14.1 Plastikkpirater mot marin forsøpling (Norge deltar som observatør)
- 14.2 Europeiske vitenskapsbyer (norsk tilslutning 12. april 2023)
- 14.3 EU Science Media Network (norsk deltakelse vil vurderes nærmere)
- 14.4 Gjensidig læring om å involvere innbyggere i forskning/ERA

Prioriteringsområde 3: Forsterke tilgang på fremragende forskning og innovasjon i hele EU

- 15. Bygge opp regionale og nasjonale forsknings- og innovasjonssystemer for å styrke regional/nasjonal eksellense og konkurransekraft (Tiltaket er ikke formelt etablert enda - ingen norsk tilslutning p.t.)
- 16. Forbedre tilgang på fremragende forskning i hele ERA (Norge deltar som observatør)
- 17. Styrke den strategiske kapasiteten til offentlige forskningsutførende organisasjoner i Europa (norsk tilslutning 12. april 2023)

Prioriteringsområde 4: Fremme investeringer i forskning og innovasjon og reformer

- 18. Legge til rette for nasjonale prosesser og ERA-verktøy som kan bidra til iverksettelse av ERA
(Tiltak 18 om nasjonale prosesser og ERA-verktøy er i iverksettelsen av ERA politikkgenda 2022-24 integrert i tiltak 19 og 20)
- 19. Etablere en effektiv monitoreringsmekanisme for ERA
- 20. Støtte til prioritering, koordinering og retning på investeringer og reformer i forskning og innovasjon